

מחשבת ישראל

תאריך עדכון: 17.04.2016

סוגיות מהתנ"ך באתיקה הפילוסופית בעת החדשה

מס' קורס: 30734/01

המרצה: ד"ר יעקב קולר

סוג הקורס: הרצאה

שנת לימודים: תשע"ז

סמסטר: א'

היקף שעות: 1 ש"ש

א. **מטרות הקורס** : הקורס אינו הרצאה. הוא מיועד למתעניינים בדיונים פילוסופיים. כל שיוער ננתח ביחד בכיתה טקסט אחר מתנ"ך על רקע התוכן הפילוסופי שלו. ההשתתפות בדיונים אלה חובה.

ב. **תוכן הקורס**: הקורס מתעסק במקורות מהתנ"ך ובוחן האם ניתן למצוא בהם אמירות פילוסופיות. הקורס בוחן את הדעות האלה על רקע הפילוסופיה הכללית ולא על רקע הלכתי או היסטורי כלשהו. דיון עמוק בטקסטים האלה אמור להוביל לתשובות על השאלות החשובות: האם היהדות (בניגוד לדתות אחרות) היא "דת תבונה", דת פילוסופית? האם יש ביהדות עיקרים פילוסופיים (מוסרים, תיאולוגיים) שמאפיינים את האמונה באל האחד והיחיד? האם הדרך היהודי לאמת היא יותר קצרה?

מהלך השיעורים: ניתוח פילוסופי מפורט של טקסטים נבחרים (הגותיים) מהתנ"ך

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים: (רשימה או טבלה כדוגמת המצ"ב)

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת
1	הקדמה	
2	הרצאת מבוא: האם קיימת פילוסופיה במקראה?	
3	סיפור גן עדן: ניתן לדעת טוב ורע?	בראשית ב, טו - ג, כד
4	אברהם בסדום: מותר להתווכח עם האל?	בראשית יח, כב - לג
5	עקידת יצחק: מותר להקריב בני אדם?	בראשית כב
6	הסנה הבוער: מה הוא שם השם?	שמות ג
7	י"ג מדות של מוסר? מה אפשר לדעת על האל?	שמות לד, ו-ז בבלי סוטה יד, א
8	"פוקד עוון אבות על בנים": האם אפשר להעביר חטא?	שמות כה, יחזקאל יח, כ (בבלי, מכות כד, א) ישעיהו נג
9	עשרת הדברות: לזה צריך התגלות?	דברים ה
10	"הגיד לך אדם מה טוב..." האל והמוסר	מיכה ו, ח ירמיהו ט, כב-כג
11	סיפור איוב: צדיק ורע לו?	ספר איוב
12	אשת יפת תואר: אונס או הגנה על נשים (קריאה פמיניסטית של	דברים כא, י-יד

	המקראה)	
ישעיהו נד	משיחיות יהודית: מלך בן דוד או עבד השם מִדְכָּא מְעוֹ נִ תִּינוּ	13
	עם נבון? היחס בין ידע למוסר ודת.	14
	ואהבת לרעך כמוך – מי הוא הרע?	15
	סיכום סמסטר	16

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם: התעניינות בשאלות פילוסופיות.

חובות / דרישות / מטלות: נוכחות, השתתפות פעילה, עבודה קצרה

מרכיבי הציון הסופי (ציון מספרי / ציון עובר): השתתפות 30%, עבודה
70%

ד. ביבליוגרפיה: (רשות)

- יצחק גוטמן: הפילוסופיה של היהדות (פרק א') ירושלים, 1951.
 - אליעזר שביד, הפילוסופיה של התנ"ך כיסוד תרבות ישראל, 2004
 - ישראל אפרת, הפילוסופיה היהודית העתיקה, ירושלים, תשי"ט
 - בעיות בפילוסופיה של המוסר, האוניברסיטה הפתוחה, 2008 (כר' 2)
- o David Novak, The Sanctity of Human Life, Georgetown UP, 2007
 - o Alan Mittleman, A Short History of Jewish Ethics, Wiley 2012
 - o The Oxford Handbook of Jewish Ethics and Morality, ed. Elliot N. Dorff and Jonathan K. Crane, New York: Oxford UP, 2013